

Alueiden älykkään erikoistumisen suurkonferenssi Brysselissä

Euroopan komission kaupunki- ja aluepolitiikan pääosasto järjesti alueelliseen älykkääseen erikoistumiseen liittyvän suurkonferenssin 1-2. kesäkuuta 2016 Brysselissä. Konferenssiin osallistui noin 700 henkilöä eri puolilta Eurooppaa. Älykäs erikoistuminen on alueellisen innovaatiopolitiikan konsepti, jonka mukaan maiden ja alueiden tulisi tunnistaa ja valita omat vahvuusalueensa, joihin tulevaisuuden panostukset ja investoinnit kohdennetaan. Käsitteen kehitti vuonna 2009 "Knowledge for Growth" -tutkijaryhmä ja erityisesti sveitsiläinen taloustieteilijä Dominique Foray.

EU:n rakennerahasto-ohjelmat vuosille 2014–2020 pohjautuvat älykkään erikoistumisen konseptille ja älykästä erikoistumista korostetaan myös EU:n Horisontti -tutkimusohjelmassa. Suurin osa näistä strategioista on tällä hetkellä täytäntöönpanovaiheessa. Myös suomalaiset maakunnat ovat laatineet älykkään erikoistumisen suunnitelmia. Tilaisuuden pääteemana oli eurooppalaisten alueiden älykkään erikoistumisen strategioiden (S3) toteuttamiseen liittyvät kysymykset. EU:n alueella on tällä hetkellä 121 alueellisen erikoistumisen strategiaa, jotka on kirjattu komission älykkään erikoistumisen [RIS 3-sivustolle](#).

Joustavuutta, tarvelähtöisyyttä ja kansainvälisyyttä

Aluepolitiikasta vastaava komission pääjohtaja Walter Deffaa avasi konferenssin painottamalla älykkään erikoistumisen prosessinomaista luonnetta ja bottom-up -lähtöisyyttä. Älykkään erikoistumisen toimintasuunnitelmien tulee aina perustua alueen omiin lähtökohtiin. On myös tärkeää huomata, että niiden luonne on muuttuva – aluetoimijoiden on oltava valmiita muuttamaan valittuja kehittämiskärkiä tarvittaessa. Kansainvälinen yhteistyö esimerkiksi EU-rahoitteisten hankkeiden kautta on älykkään erikoistumisen tärkeä menestystekijä.

Mukaan otettava myös pienempiä toimijoita

Tilaisuudessa puhuneen professori Kevin Morganin mukaan on erittäin tärkeää, että älykästä erikoistumista ei toteuteta ainoastaan suurten ja vahvojen aluetoimijoiden ja organisaatioiden taholta. Mukaan olisi saatava myös pienemmät toimijat. Liike-elämän ja teollisuuden sitouttaminen on erityisen tärkeää.

Julkisen sektorin merkitys älykkään erikoistumisen onnistumisessa on professori Morganin mukaan erittäin suuri. Julkisten toimijoiden tulisi toimia katalysaattorina innovatiiviselle aluekehittämiselle. Tämä edellyttää sekä ketterien hallinto- ja organisaatorakenteiden luomista ja erityisesti siilomaisen hallintorakenteen estämistä: Sektorirajat ylittävä yhteistyö on menestymisen edellytys. Myös asennemuutosta saatetaan tarvita, jotta asiakaspalvelulähtöisyys saadaan vahvistettua julkisen sektorin toiminnan lähtökohdaksi.

Julkiset hankinnat ”nukkuva jättiläinen” ja klustereissa potentiaalia

Julkisten hankintojen potentiaalia professori Kevin Morgan kutsui ”nukkuvaksi jättiläiseksi”. Älykkään erikoistumisen onnistuminen edellyttää jatkuvaa – ja riittävän nopeaa-arviointia/monitorointia, jotta toimintaa korjaaviin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä mahdollisimman nopeasti. Myös teollisuus ja pk-yritystoiminnan komissaari Elzbieta Bienkowska painotti älykkään erikoistumisen tärkeyttä. Hän toi esiin erityisesti klusterien merkityksen. Tilaisuudessa julkistettiin myös [Smart Guide to Cluster Policy -opas](#). Komissio järjestää Brysselissä merkittävän klusterien kehittämiseen liittyvän konferenssin 1-2.12.2016.

Varapuheenjohtaja Jyrki Katainen painotti kaupunkien ja alueiden merkitystä EU:n kilpailukyvyyn kehittämisessä. Hän esitteli Euroopan strategisten investointien rahaston ja kehotti erityisesti kaupunkeja ottamaan aktiivisen roolin ”Special platform of smart cities investment” -konseptien luomisessa. EU:n alueiden komitean puheenjohtaja Markku Markkula nosti omassa puheenvuorossaan esiin konkretian: älykkään erikoistumisen toteuttamisessa on keskeyttävä konkreettisiin toimenpiteisiin (prototyyppeihin, demonstraatioihin, toiminnan skaalaukseen). Toiminnan valvonnan tulisi keskittyä toiminnan kontrolloinnin sijasta tulosten arviointiin ja tuloksellisuuden mittaamiseen.

Lopuksi komission tutkimuksen pääosaston pääjohtaja Robert Jan-Smits painotti Horisontti 2020 -rahoituksen ja rakennerahoituksen synergian tärkeyttä. Täydentävyyttä tulee edelleen vahvistaa. Komissio tulee myös jatkamaan EU-rahoitusohjelmiin liittyvän hallinnollisen taakan ja byrokratian keventämistä.

Krista Taipale

Helsinki EU Officen päällikkö